

Изази два пута у
— мјесецу —

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 2.40
на по године. К 1.20
на четрт год. К — 60
За друге земље: на го-
дину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
фтинје.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Коло
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Нашим претплатницима.

Како је наш лист почео да излази у октобру прошле године, то су они, који су платили одмах наједанпут К 2 40, подмирили претплату до октобра ове године. Молимо дакле своје поштоване претплатнике, да нам пошљу заостатак за ову годину, па да се може онда од 1. јануара 1905. године претплата рачунати, јер је тако много лакше и згодније и за нас и за саме претплатнике. Уједно молимо и своје повјеренике, који нам још дугују за скупљене претплатнике, да покупе претплату и да нам пошљу новац, јер се приближује крај године, па се морају књиге завршивати, а богме и различите потребе за лист подмиривати.

Надамо се, да ће и наши претплатници и наши повјереници ову нашу молбу уважити, па ће се поред тога у идућој години истим маром заузимати за наш лист као и досада.

Уредништво и управа „Српског Коло“.

Имамо ли ми Срби својих посланика у загребачком сабору?

Сваки народ, који живи у уставној држави, настоји и гледа да у сабору има својих синова, који ће га заступати у њему. У сабору се стварају закони, којима се уређује живот државе, народа и друштва. У сабору се одлучује како ће се и на што ће се употребити приходи државни, који потјечу из пореза и других доходака, у њему се решавају и доносе закони о управи земље, жупаније, котара, опћине, закони о судству, о цркви и школи, о народној привреди и земљорадњи, о занатима, у опће о свему, што је за живот државни и народни од потребе. И сад можете видети, од колике је потребе по народ, да у сабору има своје синове, своје људе, који ће одлучивати о животу и имовини његовој.

Ако у једној опћини не ваља опћинска управа, ако су у опћинском одбору или већу неспособни или немарни људи, страдаће народ у опћини, притиснуће га намет толики, да неће моћи дахнути, у опћини се неће на корист њезину ништа учинити: путеви опћински неће ваљати, школа ће прокисавати, по пољу ће се и по њивама правити штете и све ће ићи наопако. Е тако вам у великом стоји са сабором, са владом и народним посланицима. Управа у опћини у малом, то је влада у великом, опћински одборници или већници у малом то су саборски посланици у великом.

И сад долазимо на питање, имамо ли ми Срби у Хрватској и Славонији својих заступника у сабору у Загребу? По имену их имамо преко двадесет, који сачињавају тако звани „Српски Клуб“, али по раду за народ српски немамо, тако рећи, ни једнога. Они са већином хрватских заступника у сабору чине владину странку, коју они називају „народном“, а народ је зове мађарском странком, јер она ради онако како је по вољи Мађарима у Пешти, а не онако, како је на корист народу.

Двадесет година било је у сабору преко двадесет, кад год и око тридесет таквих Срба у сабору, двадесет година помагали су и одржавали владу бившег бана грофа Куна Хедерварског, јер је било времена кад он без њих не би имао већине у сабору и не би могао владати ни остати као бан на челу владе, и за тих 20 година, нису они израдили за свој народ ништа, баш ништа. Сад помажу владу бана грофа Пејачевића већ годину и по дана, и опет за српски народ нису учинили ништа.

А питаће те, је су ли бар обећавали, да ће што учинити? Јесу богме и то написмено доста тога обећали, али своју реч нису испунили. Други пут ћемо казати, шта су све обрели и написали, а не испунили ни једног обећања.

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послје, да га читате.

Приближују се избори за сабор, још за двије године па ће до нових избора доћи, ако сабор не би можда већ раније распуштен био и до нових избора дошло. За то сад тај Српски Клуб тобоже јавља по новинама, да ће испунити једно своје обећање и то, да ће се донети у сабору закон о уређењу прилика и односа међу верама, тако звани интерконфесионалан закон. Да вам то боље растумачимо, рећи ћемо ово: Римокатоличкој вери у овој земљи нису друге вере једнаке, него су заповијешене, па тако и наша православна вера и српско-православна црква. Ако, на прилику, православни узме за жену римокатоликињу, он **мора** женску децу крстити у католичкој вери, а мушку може, али не мора. Ако римокатолик узме за жену православну, он **мора** мушку децу крстити у католичкој вери, женску може, али не мора. Дакле, оно што вреди за једну веру, не вреди за другу. А таквих ствари има још других. Сад Српски Клуб поручује, да ће се то уредити, па да родитељи могу крстити децу како хоће, и да ће се уредити да православна вера и црква буде једнака римокатоличкој. Али лист мађарске владе у Пешти дознаје од загребачке владе и јавља да то није истина, што је у новинама протурио Српски Клуб. Попови су католички и њихова странка у Хрватској јача сада него прије, па они не даду да се такав закон донесе, него највише, ако се донесу некакве мале једва видљиве ситнице. Хрватско-славонска влада неће да вређа католичке попове и бискупе, јер је њима наклоњен сам бан Пејачевић, па о таком закону, да православна, протестантска и друге вере буду једнаке римокатоличкој и да се донесе такав закон, нема ни говора.

Као што видите, Српски Клуб опет пушта у свет лажна обећања, а неће их испунити. Он ће и на даље помагати владу, која не да таког закона. Њима је добро, они су чланови сабора хрватског у Загребу и имају сваки дан кад сабор ради плаће 10 круна, али је половица од њих и у заједничком сабору у Пешти и имају годишње плаће сваки близу седам хиљада круна, а имају поред тога и других заслуга и доходака. Зато је њима народ девета брига, а главно је заслуга. И зато Српски Клуб за 20 и више година није израдио ништа за народ, па и неће. На своја је обећања заборавио,

а и ово једино обећање о вери неће извршити, јер његови господари неће, а они против његове не смију.

Тешко народу код таквих заступника и тако ће му бити, докле га такви људи буду заступали, као што су Срби клубаша. Срби само по имену, а на делу туђи најамници.

Јелен и вила.

— Српска народна песма. —

Јелен пасе по загорју траву,
За дан пасе, за други болује.
А за трећи јаде јадикује.
Питала га из горице вила:
„О јелене, шумско горско звере!
„Каква ти је голема невоља,
„Те, кад пасеш по загорју траву,
„За дан пасеш, за други болујеш,
„А за трећи јаде јадикујеш?“
Јелен вили потијо беседи:
„Сестро моја, из горице вило!
„Мене јесте, велика невоља:
„Ја сам им'о моју кошутицу,
„Пак ј' отишла за гору на воду,
„Отишла је, пак ми не долази;
„Ил' је гдегод с пута залутала,
„Или су је ловци уватили.
„Или ме је сасвим оставила,
„И јелена другог прељубила.
„Ако буде с пута залутала,
„Да Бог даде, да ме скоро нађе!
„Ако л' су је ловци уватили,
„Бог нека им моју срећу даде!
„Ако ли ме са свим оставила,
„И јелена другог прељубила,
„Да Бог да је ловци уватили!“

Српска повјест.

Мило је свакоме човјеку, кад знаде, како су му дједови и очеви живјели, што су стекли или наслиједили од својих старијих, ко им је био друг и пријатељ а ко душманин, с ким су се срађали, од кога женили и како, каква су се добра и невоља наужили. Особито у зимским дугим вечерима приповиједају то старији наши, а млађарија слуша, памти и учи се, па да ради оно што је старима добро донијело, а да се клони онога, са шта је старима само зло и невоља дошла.

Све то што један човјек доживи у свом животу зове се његова повјест. А све оно што читав један народ доживи, зове се народна повјест. Тако има руска, француска, *српска повјест*, и још много других, коликогод народа има.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Само што један човјек знаде најдаље за прандједа свога како је живио и шта је доживио. А народа има који су прије пет хиљада година живјели, па ми свеједно знамо, какав је тај њихов живот био. Увијек је било учених људи, који су то биљежили, најприје у камене и цигљане плоче, касније на кожни папир, па најзад на обични папир. И тако је то све до сада остало.

Тако су учени људи биљежили има већ до двије хиљаде година, како је српски народ живио, с ким је ратове водио, с ким је у пријатељству живио, ко су му били краљеви, кнезови и цареви и јунаци, кад му је било добро, а кад зло, зашто је било и једно и друго, ама све, што је читав српски народ доживио у какве двије хиљаде година.

Срамотан је онај син, који не мари да знаде, како му је родитељ живио. А ми смо сви дјеца српског народа, а српски народ је наш родитељ. Зато ћу вам ја почети приповиједати у овоме броју о најстаријој српској повјести, па ћу наставити у наредним бројевима, док не дођем до данашњег дана.

Које су крви Срби.

Ни сва говеда нијесу једнака, ни пси, ни кокоши, ни друге животиње. Има говеда свакојаке пасмине. Тако је и с људима. Има људи жуте, црне, црвене или бакренасте и бијеле пасмине. У жуту пасмину спадају они Јапанци, што се с Русима туку. Срби спадају у бијелу пасмину. У бијелој пасмини има опет више родова, рпа. Једна рпа зове се *Словени*. У ту рпу спадају Срби. Осим Срба спадају међу Словене: Руси, Пољаци, Чеси (Пемци), Словаци (Тотови), Бугари, Хрвати, Словенци (Крањци) и Лужички Срби, што живе у Њемачкој.

Сва та словенска племена једног су рода, једне крви, све су то браћа једног оца и матере, само што се разиђоше по свијету и отуђише се један од другог.

Срби су дакле словенске крви. То име Словен долази од ријечи: слово. Словени су људи једног слова, једног говора, људи који разумију говор један другом.

Откуд су Срби.

Има их међу вама можда који мисле, да су Срби откад је свијет постао живјели у овим крајевима, у којима и сад живе, али то није истина.

У древним временима, још прије Христово рођења, живјели су сви Словени у Азији, тамо близу Кине, гдје се сад туку Руси и Јапанци. Око Христово рођења, прије деветнаест стотина година, живјели су Словени сви, па међу њима и Срби, у садашњој Русији, камо су се доселили из Азије. Сви су Словени били у то доба

један народ, говорили су једним језиком, вјеровали једну, поганску вјеру и поштовали једне исте обичаје. Био је то многобројан народ, који је силан простор земље заузимао.

Живот српског народа у то древно доба.

Немојте мислити, да су Срби и Словени били у то прадавно доба какви дивљаци, који нијесу ништа разумјели. Сачувај Боже. Већ у то старо доба био је то народ питом и напредан у свачем.

Стари Словени били су крупна, висока тијела, риђи људи. Живјели су у задругама великим. Куће су им биле од дрвета, јер је онда било силесија шума. На свакој кући је било повише врата, да се може у невољи лакше утећи, јер су времена била немирна. Око сваке куће била је задружна земља, па иза те земље долазила је земља друге задруге и усред ње опет кућа. Знали су добро обрађивати земљу, дизати стоку, бавили су се и воћарством и пчеларством. Алатљике су им биле од жељеза и мједи. Жене су знале правити платно и сукно. Знали су и најпотребније занате а било је нешто и трговине. За новац нијесу знали, а ни за писмо. Плаћали су стоком.

Само су богатији имали по више жена. Жене су људи држали као себи равне и нијесу их овако млавили и гњавили, како Срби тежаци сада раде по неким крајевима. То су Срби научили касније од других народа. Били су људи јако гостољубиви и веселаци. Најстрашнија је срамота била увриједити госта.

Био је то миран народ. Није волио навлаживати на друге народе, али ако би ко на њега навалио, јуначки би се бранио. Оружје им је било дугачко копље, кратка сулица, мач, праћка и отрована стријелица. Имали су и каменитих буздована, топузина.

Вјеровали су, да има много богова. Главни им је бог био *Перун* громовник, који је пуштао муњу и гром. Бог *Дажбог* чинио је људима добро, а *Црнобог* зло. *Морана* је морила људе. *Лада* је сијала љубав међу људе. И много других још богова поштовали су они.

Вјеровали су и у виле, вјештице, суђенице, змајеве и вукодлаке. Доста је тога остало међу Србима тежацима све досад.

Главне су им мане биле: неслога и примање туђих обичаја. Несложни су били страшно. Племена су се клала међу се, звала туђине у помоћ и тако се затирала. Племеном је управљао жупан. У свако племе ишло је неколико родова, а у сваки род неколико задруга. Па и сад смо ми јако несложни.

Друго: лако су примали туђе обичаје и тако се одрођавали. На нашу срамоту има и сада доста госпде српске, која међу се само

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

њемачки и мађарски говоре. А има и тежака, који се бог зна како дуче и бане, ако знаду двије три туђинске ријечи или ако навуку на се туђинске крпе. За двије хиљаде година нијесмо се памети научили.

Дуго и дуго година живјели су Словени тако у садашњој Русији. Трајало је то све до три стотините године послје Христово рођења. Тада настадоше ужасна немирна времена, народ поче ударати на народ, стаде се крв потоцима лијевати, све се крене са старих мјеста и узе тражити нову домовину. Па тако се почеше комешати и Словени, а међу њима и Срби.

Руско-јапански рат.

Пред Муџденом.

Генерал Куропаткин и заповједник његова генералног штаба ген. Сахаров јављају скоро сваки дан о мањим сукобима, које има руска војска пред Муџденом с јапанском. Иначе озбиљнијих и већих окршаја и битака нема. Појачања долазе Куропаткину, али долазе и Јапанцима.

Куропаткин јавља, да је студен у Манџурији жестока, а особито су хладне ноћи. Кад су код нас најхладније ноћи, оне још нису никад онако хладне као оне у Манџурији. Војници се руски налазе у земуницама, имају добро одијело, а Јапанци тако исто.

За Јапанце је настала једна велика незгода. Лука Инкау, која лежи сјеверозападно од Порт-Артура, била је главно мјесто, одакле су Јапанци допремали храну и војску. Сад се та лука почела замрзавати и Јапанци морају дугим и обилазним путем, да шаљу ствари, особито храну и муницију.

Па баш није велико ни задовољство у Јапану због рата. Јапанцима је говорено, да ће рат бити сасвим готов за шест мјесеци, а ево десет је мјесеци рата већ прошло, а краја му још ни данас не може човјек догледати. Свака земља страда од рата, али Јапан је и мањи и слабији од Русије па страда грђе. Страшни су то трошкови, а каква ће бити истом накнада ратна, ако побиједи Русија, као што изгледа да хоће?

Око Портартура.

Око тврдога рускога града пролева се крв непрестано. Седам је месеци прошло, како Јапанци ударају на Портартур, љуто, очајно, наилазе на мине, лете у зрак, падају као снопље, а град се не предаје. Оне страхоте не даду се описати. Траје јуриш и нападај по неколико дана, падне по 10 хиљада људи с јапанске стране, али они наваљују послје краћег или дужег одмора даље. Недавно су ипак постигли Јапанци приличан успјех. Након седам месеци

заузели су један брег код Артура, који се зове Високаја и одатле могу згодно пуцати на саму средину града и на један дио луке. Али да заузму Портартур, за то треба још дуго времена, а даће дотле Бог и срећа јуначка па ће се прилике на бојном пољу променити.

Балтијска морнарица,

која плови у помоћ Портартуру, креће се непрестано напријед. Адмирал Рожественскиј већ је превалио велик дио пута, преко половице, и држи се да ће још за мјесец и по дана стићи на своје мјесто. Јапанци ће их дочекати и подијелити мегдан. Ко ће однијети побједу Того или Рожественски, не зна се, Русија за сваки случај спрема сада већ и трећу флоту.

Из лијечничке торбице.

Слијепец Никола.

Дошао човјек у болницу, да му се скине мрена са очију, јер већ десетак је година томе како је почео слабије видјети, а три како не види ништа, него само опажа „зраку жараног сунашца“.

Лијечници предложише Николи операцију и он пристаде; операција лијепо испала и Никола на једно око види и ако не онако како је негда било.

Дошло вријеме, да се Николи и друго око оперира, али он не пристаје. Ја га упитам: „Зашто, јадан не био, не би дао да се оперираш“. А он ће мени: „Мој господине вјерујем ја Вама све, али шта ћу онда; свијет ме већ као слијепца позна, и тако се прехрањујем, а да ми и другу мрену скинете, крепа' би од глади“.

*

Тако овај човјек воли остати без очнега вида, само да не мора радити. Без озбиљна рада нема напретка ни појединцу човјеку, ни народу.

Баба Јана.

Чим сам једног дана ступио у болницу, чујем гдје кука жена. Приђем к њој и упитам је: „Зашто плачеш, драга?“ а она одговори: „Како не бих плакала, кад сам ослијепила пред неколико дана“. Ја ју стадох испитивати, како је болест започела, како ју је бољело и чим се лијечила. А она ће на то: „Почеле су ми очи црвењети и пећи ме, ја сам метала ледену воду, али то није помагало, послје сам метала телеће сирово месо на око и ни то ми није помогло, шта више, било ми је горе, а метала сам, господине, што гођ ми је ко рекао и тако ослијепих, помозите, помогао и Вама Бог“. Стадох ју даље испитивати какви су то други лијекови били, које је употребљавала, и она ми

наведе: вруће тијесто, млијеко женино и на пошљетку рече, кад већ ништа није боље било, хтјела сам ићи и лијечнику, али ме у том, наопако по ме, напути, некаква бештија, да мо-краћом испирам очи и ја, куку мени, њу послушах. Већ код првог испирања опазила сам како та вода гризе за очи и то јој споменух. А она ће мени: „Мучи, јадна друго, то и јест оно што ваља, то ће изгристи болу“. Кад други дан, а моје очи отекле, зацрљениле се, а из њих гној цури, и како поче онда тако ево и данас, ослијепих, па шта ћу“. Ја сам јој на то очи прегледао и увјерио се, да истину говори. На крају запитах: „А зашто не потражи одмах лијечника?“ А она ми рече: „Господине, ми смо сиротиња, па се нема откуд платити лијечник и апотека, а боме најкашње сам и лијечнику ишла, па ми он рече, да се моје очи без болнице ни лијечити не могу, те тако ја овамо и дођох, па сад — Бог Вам а душа Вам“. Још припитах колико је платила оној баби, што ју је напутила, да очи са мо-краћом испира. „Та шта би јој платила, — попила је двије чашице ракије и ништа више“ — рече она. „Ех, онда си своје очи јевтино продала“ — помислих ја.

*

Ово није први случај, да се чује, да неуки људи овакове лијекове употребљавају, а не знају јадни, да то може и сљепоћу произвести, као што је и код бабе Јане.

Душанъ Павловичъ.

Травник запаљен очима.

— Српска народна песма. —

Што се оно Травник замаглио?
Или гори, ил' га куга мори?
Ил' га Јања очим' запалила? —
Нити гори, нит' га куга мори,
Већ га Јања очим' запалила,
Изгореше два нова дућана,
Два дућана, и нова механа,
И мешћема, гдје кадија суди.

Смрде му тежаци.

Било је то скоро у котару глинском. Неко посекао у шуми неколико храстова. Лугар заповедио сам сељацима, не питајући власти, да то храшће доведу из шуме до опћине, где ће се продати на дражби. То је он заповедио људима, који су у шуми починили штету, па да тобоже одраде нешто. Али била су тројица, који нису никакве штете починили, па им је то лугар свеједно заповедио из неке освете ваљада. Они не хтедоше ићи, кад нису криви.

Лугар их тужи котарској области у Глини. Они дођу пред пристава Хорвата. Кажу што је и како је било. Пристав, место да позове на одговор лугара за незаконити рад, осуди те сељаке сваког на дан затвора. Сељаци затраже препис те осуде, да се могу даље притужити. А Хорват се на њих издере: Кад хоћете препис, онда ћете добити сваки још два дана затвора. Кад се сељаци стадоше правдати, да нису криви, и да то није право, а пристав им рече: Напоље хајте, *што ми ту смрдите!*

Тако фино говори пристав тежацима. Смрде му тежаци, али му не смрди плаћа месечна, од које већи део дају ти смрдљиви тежаци.

Такви чиновници, видите, управљају нашим сиромашним народом. Господин Хорват мисли ваљада, да је он зато пристав, да нагрђује тежаке и дели им дане затвора, као да су то какви слатки колачи.

18 пари волова требало је да се оно храшће извуче из шуме. Неколико сати тешке муке и за стоку и за људе у гадно доба требало је, да се храшће доведе на одређено место. А знате ли за колико је продано храшће? За равних 30 К. Дакле за 30 К паћено је толико тежака и толико стоке, коју су тежаци криво стекли. Видите ли, како су код нас јефтина тежачка леђа и тежачки иметак.

Пристав се касније ипак тргао и скинуо она два дана затвора, а оставио сваком само један дан затвора. А шта би било, да лугар заповеди каквом адвокату, доктору или богаташу, да иде возити ни крив ни дужан храшће из шуме, а он не послуша? Били он био осуђен на дан затвора, или би лугар био кажњен? А у закону стоји, да смо сви пред њим једнаки, па ето свеједно Ђуђа Марић, Лука Шукунда и Симо Шукунда морају у затвор, а да су на њихову месту какви богаташи и људи моћни, не би морали.

Против сваке овакове незаконитости морају се тежаци потужити вишим властима. Кад би се тако свуда и увек радило, додијало би то и влади, па би чиновнике довела у ред.

Хорват и њему слични говориће тежацима све дотле, да смрде, док их тежаци сложно не науче памети. Српска господа, која имају мало срца и душе, не смеју те незаконитости мирно гледати, већ морају тежаке упутити што да раде и сами се заузети за њих. Ако то не буду радила нису боља од Хорвата.

Жртве алкохола.

Војник М. М. родом из ужичког округа попио је на Митров-дан око 2 литре ракије и донесен обезнањен и обамро.

Савјетујте своје рођаке и пријатеље да купују и читају овај лист.

Кад сам га видео био је у потпуно бесвесном стању са затвореним очима. Зенице су му биле раширене и непокретне, око помућено и закрвавило, уста полуотворена а из њих се јасно осећао задах на ракију, удови су били потпуно узети, тешко је дисао, а срце му је врло слабо куцало, било се једва могло наћи.

При преносу је још почео повраћати доцније му је изапрат стомак и трљан са хладним крпама по челу и прсима, ово га је једва повратило те је почео боље дисати. После једног часа једва је мало могао доћи к себи, али је и онда изговарао са свим неразговетне речи које се нису могле никако разумети због узетости језика. Био је изгубио потпуно свест где је и шта је с њим било. За тим је заспао и спавао без прекида пуних 15 сати. Тад се је опоравио да је могао устати. Било га је жалост погледати и изгледао је као да се дигао од какве тешке болести. Са несигурним ходом, тешком главом и малаксалошћу једва је могао да иде и да се држи на ногама. Ово је само један од многобројних примјера, који често и несрећније свршавају, и који се много чешће дешавају, него што се обично мисли.

Да се овај војник отровао са каквим другим отровом одмах би се повела истрага и најстрожије би био кажњен онај, ко је продао или дао тај отров, овако је овај човек могао потпуно спокојно умрети, па никога глава да не заболи. А истина је да алкохол потрује много и много више људи него сви отрови скупа. И за спречавање тровања тим другим отровима постоје и нарочити прописи, закони и казне, а за алкохол дају се дозволе на сваком ћошку, јер се „помаже индустрија и државни доходи“.

„Трезвеност“.

Грађевне дозволе.

Без велике невоље и потребе натоваре тежаци себи често биједу на врат. Закон каже, да се од власти мора увијек тражити дозвола, кад човјек хоће да дигне какву зграду. Власт дође на лице мјеста, види гдје ће се градити и смије ли се градити на дотичном мјесту и изда дозволу. Сад смијеш градити слободно, нећеш имати неприлике.

Али има људи немарних, па не раде тако, већ почињу и доврше грађење без икакве дозволе. Често дигну зграду и гдје није слободно по закону. Сад ако немају душманина, добро ће бити. Али, ако им је сусјед или други ко непријатељ, он их пријави или се притужи да му зграда смета. Сад ето невоље велике. Сврши се то с великим трошковима, јер такви процеси трају годинама; уз то се плати глоба, а богме често човјек мора и зграду преносити на друго мјесто. А колико то кошта, можемо помислити.

А зашто да човјек страда без велике силе. Ако је тежацима и онако доста зла, не требају га својим немаром сами себи на крчачутоварити. Зато вас молимо и упућујемо, да увијек тражите од власти дозволу, кад хоћете да што градите.

Тврђа Србина у вјери.

— Српска народна песма. —

Везак везла сеја тефтедара
На чардаку на дебелу ладу,
Туд' пролази Раде неимаре,
Вели њему сеја тефтедара:
„Лијеп ти си, Раде неимаре,
„Да л' се хоћеш јунак потурчити,
„Дала бих ти пола Сарајева,
„И по блага брата тефтедара.“
Ал' говори Раде неимаре:
„Ој Бога ми, сејо тефтедара!
„Не бих ти се јунак потурчио,
„Да ми дадеш и све Сарајево,
„И све благо брата тефтедара.“

Д у г.

Стење као чивутски дужник.

*

Дужан тужан.

*

Дужан човјек не зна шта има.

*

Дужник кесе не веже.

*

Дуг зао друг.

*

Дуг и туга брат и сестра.

*

Кад дуг платиш, знаћеш што имаш.

*

Када кућа изгори, дуг на бацу (димњак) излети.

*

Платити и молити двије су муке.

*

Од зла дужника и коза без млијека.

*

Лихвар и куга брат и сестра.

*

Вјересија гола шија (врат).

*

Богат је ко није дужан, а млад ко је здрав.

За „Српско Коло“.

Да наставимо даље ређати имена оне народне господе и народних пријатеља, који се заузимљу за „Српско Коло“, препоручују га Србима ратарима и скупљају му преплатнике и прилоге.

Недавно је основана у Пожези српска кредитна задруга. На скупштини за оснивање ове задруге заузео се за „Српско Коло“ г. др. Јово Половина адвокатски перовођа и скупио 5 претплатника за „Српско Коло“. Наши читаоци сјетиће се, да смо већ јавили, како је г. Светозар П. Косановић у Грачацу скупио 14 претплатника за наш лист. Но то њему није било доста, него је скупио још 6 нових претплатника. У писму, којим то јавља управи „Српског Кола“ вели између осталог: „Морамо се и ми овдје макнути, јер нам сва друга мјеста утекоше напријед. Тако овај вриједни Србин не да, да његово мјесто буде назадније бројем претплатника од осталих српских мјеста. Право има! Ако се будемо тако натјецали један са другијем у скупљању претплатника, биће наш лист право вародно *Српско Коло*. Даље је високопречасни г. Исак Дошен архимандрит у манастиру Бездину у Банату послао управи „Српског Кола“ К 24 као годишњу претплату за 10 скупљених претплатника. Надамо се, да ће и остали управитељи наших манастира, тијех народних задужбина такођер се овако заузети за „Српско Коло“ и тако се донекле одазвати својој народној дужности. Г. Славко Турчић из Блиње код Петриње послао је управи нашој К 12 кро прилог листу. У свом писму, којим то јавља, вели, да то шаље једино као припомоћ листу у случају заплене и за друге потребе листа. Наш је лист веома јефтин, па се може одржати једино великим бројем претплатника. Зато су оваки прилози листу веома добро дошли, како би лакше могао подмиривати своје потребе за штампу и отпремање. Вриједан заузимач за наш лист је и млади Србин учитељ у Костајници г. Сава Роксандић, о ком смо већ донијели у овом листу, да је скупио 4 претплатника. Прије неколико дана пише он нама: „Весео сам, да могу славно уредништво известити, да сам досада скупио 14 претплатника, а има изгледа, да ћу још толико. Када сам разделио оних 10 примерака, било их је, који су ми сами долазили у стан и у школу и молили ме, да их упишем као претплатнике. У Бос. Костајници заузео се за Ваш лист вредни свештеник преч. г. Душан Кецмановић, који ће међу сељацима моћи опет приличан број сакупити. Мољавам славно уредништво, да ми чим пре изволи послати још 15 до 20 примерака, ако нема задњега, а оно макар старих бројева — и уверен сам, да ћу још толико моћи протурити — када то тако лако иде“. Ово служи на част и вредном заузимљивом овом Србину учитељу и тамошњим Србима ратарима, који слушају свог учитеља и увиђају, како им је користан и потребан овај лист. Г. др. Јован Ивковић адвокатски перовођа у Загребу уручио је нашој управи К 6 као годишњу претплату за 5 претплатника. Српски народни учитељ у Сенти г. Милан Вртунски послао је управи „Српског Кола“ К 9:60, као годишњу претплату за 4 скупљена претплатника. Ето тако се овај Србин учитељ трси, да „Српско Коло“ и у свом крају рашири, што би требали да учине и остали Срби учитељи у Бачкој и Банату. Пригодом крштења сина Паје

Рајчевића, благајника у Метку скупио је свршени филозоф г. Милош Цигановић К 29 за 12 претплатника, који ће се слати Србима ратарима у Метку преко г. Јакова Грујића тамошњег трговца. На освећењу српске цркве у Дољанима 7. (20.) новембра ове године на приједлог преч. г. Панте Бикицког, свештеника у Вел. Бастајима скупљено је К 14:40 за шест претплатника из парохије дољанске. Исто тако је скупио г. Милан Павлов Дракулић из Скакавца код Карловца 6 претплатника и послао за њих К 14:40. — Свој овој народној господи управа и уредништво „Српског Кола“ лијепо захваљује, молећи и све остале, да се овако својски заузимљу за „Српско Коло“.

Шта се збива у нас и у свијету.

Хрватско-славонски сабор у Загребу одгођен је и састаће се по свој прилици истом средином јануара 1905. Расправио је закон о индемнитетској законској основи, то јест допустио је влади да без закона о прорачуну троши на земаљске потребе новац и то до конца марта. Дотле ће се расправити законска основа о прорачуну, па ће се радити онда према прорачуну.

Расправљена је и примљена такође и нова финансијска нагодба с Угарском. Говорило је неколико говорника од стране опозиције, који су доказивали, какву ћемо неправду трпити и под новом нагодбом кроз пуних 10 година и тражили су финансијску самосталност. Особито је стварно и темељито говорио од опозиције д-р Фран Врбанић, али наша већина мађаронска прихватила је финансијску нагодбу онако, како су је склопили наш и угарски краљевински одбор и како је предложена сабору. С овом новом нагодбом добићемо четир милијуна круна годишње више, него доселе, али где је то од онога, што би нас спадало. Но зло је и у томе, ако Тиса овај сабор распусти, што врло лако може бити, а не прими се по овом сабору финансијска нагодба с њихове стране, онда опет пик Јово на ново и опет се морају бирати регниколарне депутације, које ће расправљати и водити нове преговоре око нагодбе, коју су већ досад склапали шест година, док су до и оваке дошли.

Немири и туче у угарском сабору. Пре месец дана (18 новембра) преваром је протуррио министар председник Тиса и председник угарског сабора Перцел промену пословника или правилника, то јест онога реда, по коме се у сабору ради, седнице држе, расправља и говори. Досадашњи пословни ред угарског сабора потиче из 1848-ме године, али је врло напредан, јер већина у сабору не може газити мањине саборске. Мањина, то јест они који су против оних, који су на влади, опозиција може, ако држи за потребно, спречавати дугачким говорима и многим предлозима, да се једна законска основа не расправи и да не постане законом.

Тиса хоће да одузме ту снагу опозицији и да учини онако, као што је с променом пословног реда учинио у хрватском сабору у Загребу пре двадесет

година, 24. октобра 1884., тадашњи бан гроф Кун Хедерварски. Он је тада помоћу жандарских бајунета у саборници и војске пред сабором променио саборски пословник, како је хтео и учинио је, да опозиција не може спречавати влади и већини да ради у сабору што хоће. За један закон може већина одредити после три дана расправе да се расправа заврши, да се изабере још један говорник од опозиције и владине странке и онда је расправа готова.

Као што је Кун урадио тада у Загребу, тако хоће Тиса сада у Пешти. Он је преваром некако протурео 18. новембра нови пословник, као да га је сабор прихватио и хоће да у сабору, који је требао бити отворен у уторак, влада помоћу тога новог пословника. Али у уторак дошли су опозиционалци Мађари и направили у саборници чудо и покор, разлупали, где је год што било и тај дан не беше седнице. Сутра дан у среду прочитано је краљевско писмо, којим се сабор отвара и седница је затворена. Али у четвртак дошло је опет до чуда и покура у сабору, јер од галаме, буке и гужве није се могло расправљати. Опозиција не да Тиси да говори, а председника Перцела већ је отерала и он не председава, јер је тобоже болестан. Тиса хоће да вреди нови, тако звани Данијелов пословник, опозиција опет каже, да вреди стари пословник. Најугледнији и најпаветнији људи оставили су странку Тисину и прешли у опозицију, али Тиса не попушта. Он каже да ће помоћу војске и жандара извести оно, што хоће и што је наумио.

Занимљиво је, да Тису помаже гроф Кун Хедерварски, који је врло добро примљен у Бечу и који се свети сада ради тога, што га је опозиција лањске године срушила са столице министра председника. Изгледа да је један од главних људи који све ово у Угарској ради, гроф Кун Хедерварски. С њиме се удружио гроф Тиса, јер су и онако родови, па сад ће да страда, пропадне и уништи се оно, што су Мађари тешком муком и крвљу отаца стекли за се.

Нама Србима, као и другим немађарским народима, није баш жао што су Мађари доживели грофа Тису и грофа Куна. Сви они без разлике тако газе народе немађарске, па нека и они виде, шта насиље значи. Угарски је сабор за немађарске народе затворен, јер сила Бога не моли, па им не да у сабор. Али народ је рекао и то: Свака сила за времена, а невоља редом иде.

Српска народна скупштина у Београду отпочела је своје расправе 1. (14.) новембра. Српска је скупштина оно што ми зовемо сабор. Краљ је исту отворио говором, а на његов говор одговорила је скупштина писмено — адресом. Приликом овом, кад се шиље краљу писмен одговор, било је више сати говора у скупштини. Особито је важан био говор г. Стојана Рибарца, вође нове народне странке. Он је у свом говору осудио оно братимљење српских и мађарских трговаца, јер се таким састанцима вређају осећаји Срба с ову страну Саве и Дунава. Он је говорио и о Босни и

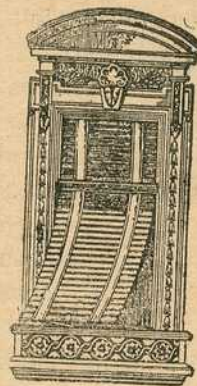
Херцеговини и страдању народа српског у тима крајевима.

На говор Стојана Рибарца, који је један од најбољих говорника у скупштини, одговорио је између других и сам министар спољашњих послова Никола Пашић. Он је у свом говору обележио питање Босне и Херцеговине као питање међународно, које се једнострано не може решавати, то јест другим речима: судбину Босне и Херцеговине неће решавати Аустро-Угарска сама, него ће се то решити одлуком свију великих сила, које су потписале берлински уговор. Одмах је на ово скочила бечка и пештанска штампа и ударила на Пашића, јер њих љути, кад се говори о овим заузетим покрајинама — и то у српској скупштини.

Ових дана дошло је до промене министарства у Србији. Из министарства иступила су тројица радикала самосталаца, а на њихово место дошли су умерени радикали. Већину у скупштини сачињавају умерени и самостални радикали, а опозицију народна (Рибарчева) странка, либерали и један социјалиста.

Одговори уредништва.

Брату сељаку Стојану Метикошу у Бијеле Воде. У твојој ствари због градње штале пошљи све списе, које имаш у рукама, на наше уредништво, па ћемо ти дати савјета, како да помогнеш себи, ако се уопће може помоћи. Ми ћемо још и у овом листу писати, како и од кога треба тражити дозволу за градњу зграда. Да си нам жив и здрав!

**Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
напака**

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине

фабрикате

Цјеновници бадава и франко.

604. 5—24.